

# Obsah

|                                                                          |    |
|--------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>Předmluva.</b>                                                        | 12 |
| <b>1 Úvod</b>                                                            | 13 |
| <b>2 Historie HIV infekce</b>                                            | 15 |
| 2.1 Počátky výskytu onemocnění                                           | 16 |
| 2.2 Původce viru HIV a jeho šíření                                       | 19 |
| 2.3 Historie léčby HIV                                                   | 21 |
| 2.4 Historie HIV v České republice                                       | 23 |
| <b>3 Epidemiologie HIV</b>                                               | 27 |
| <b>4 Diagnostika HIV.</b>                                                | 38 |
| 4.1 Enzymová imunoanalýza                                                | 38 |
| 4.2 Organizace laboratorního vyšetřování HIV/AIDS v ČR                   | 39 |
| 4.3 Rychlé testy                                                         | 41 |
| 4.4 Postup při konfirmačním vyšetření v NRL pro HIV/AIDS                 | 42 |
| 4.5 Postup při speciálních vyšetřeních prováděných v NRL<br>pro HIV/AIDS | 43 |
| 4.6 Hlavní legislativní normy řešící problematiku HIV/AIDS v ČR          | 44 |
| <b>5 Patogeneze HIV infekce</b>                                          | 45 |
| 5.1 HIV a jeho vlastnosti                                                | 45 |
| 5.2 HIV a hostitel.                                                      | 47 |
| 5.3 Chemokinové koreceptory a vstup HIV do cílové buňky                  | 48 |
| 5.4 Fúze a pokračování replikačního cyklu HIV<br>uvnitř cílové buňky     | 50 |
| 5.5 HIV a imunitní systém.                                               | 53 |
| 5.5.1 Antigen prezentující buňky                                         | 53 |
| 5.5.2 Interakce DC a B/T lymfocytů                                       | 53 |
| 5.5.3 Lymfatická tkáň – místo replikace HIV                              | 53 |

|                                                                     |           |
|---------------------------------------------------------------------|-----------|
| 5.5.4 HLA systém a imunitní odpověď na HIV . . . . .                | 54        |
| 5.5.5 T-buněčné reakce a NK buňky . . . . .                         | 55        |
| 5.5.6 HIV-specifická buněčná imunitní odpověď . . . . .             | 56        |
| 5.5.7 Imunitní odpověď TH <sub>1</sub> /TH <sub>2</sub> . . . . .   | 57        |
| 5.5.8 HIV-1-specifická humorální imunitní odpověď . . . . .         | 57        |
| <b>6 Klinický obraz a průběh onemocnění . . . . .</b>               | <b>59</b> |
| 6.1 Přirozený průběh HIV infekce . . . . .                          | 59        |
| 6.2 Klasifikace onemocnění . . . . .                                | 60        |
| 6.2.1 Klasifikace WHO . . . . .                                     | 60        |
| 6.2.2 Klasifikace CDC . . . . .                                     | 62        |
| 6.3 Charakteristika klinických stadií dle klasifikace CDC . . . . . | 62        |
| 6.3.1 Stadium A . . . . .                                           | 62        |
| 6.3.2 Stadium B . . . . .                                           | 64        |
| 6.3.3 Stadium C . . . . .                                           | 65        |
| <b>7 Terapie . . . . .</b>                                          | <b>68</b> |
| 7.1 Cíle léčby . . . . .                                            | 68        |
| 7.2 Rozdělení léků a lékové skupiny . . . . .                       | 69        |
| 7.2.1 Nukleosidové inhibitory reverzní transkriptázy . . . . .      | 70        |
| 7.2.2 Nenukleosidové inhibitory reverzní transkriptázy . . . . .    | 70        |
| 7.2.3 Proteázové inhibitory . . . . .                               | 70        |
| 7.2.4 Inhibitory fúze . . . . .                                     | 71        |
| 7.2.5 Inhibitory integrázy . . . . .                                | 71        |
| 7.2.6 Inhibitory vstupu . . . . .                                   | 71        |
| 7.3 Zahájení léčby . . . . .                                        | 72        |
| 7.4 Nežádoucí účinky . . . . .                                      | 73        |
| 7.5 Virová rezistence . . . . .                                     | 73        |
| 7.6 Profylaktická léčba oportunních infekcí . . . . .               | 74        |
| <b>8 Péče o HIV-pozitivní pacienty . . . . .</b>                    | <b>75</b> |
| 8.1 Péče o nově diagnostikované . . . . .                           | 75        |
| 8.2 Zdravotní péče v HIV centru . . . . .                           | 78        |
| 8.3 Život s HIV . . . . .                                           | 80        |
| 8.3.1 Postoj okolí k HIV pozitivitě . . . . .                       | 80        |
| 8.3.2 HIV pozitivita a zaměstnání . . . . .                         | 81        |
| 8.3.3 Kvalitní život s HIV . . . . .                                | 82        |
| 8.3.4 Užívání léků a jejich vedlejší účinky . . . . .               | 85        |
| 8.3.5 HIV a běžná poranění . . . . .                                | 85        |
| 8.3.6 HIV a cestování . . . . .                                     | 86        |
| 8.3.7 HIV a péče o zvířata . . . . .                                | 87        |
| 8.3.8 HIV a sexualita . . . . .                                     | 88        |
| 8.4 Ošetrovatelská péče o HIV-pozitivní . . . . .                   | 88        |
| 8.4.1 Specifika ošetrovatelské péče o HIV-pozitivní . . . . .       | 89        |

|                                                                                                       |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 8.4.2 Nejčastější ošetrovatelské diagnózy u HIV-pozitivních . . . . .                                 | 90         |
| 8.4.3 Operační výkony u HIV-pozitivních . . . . .                                                     | 92         |
| 8.4.4 Ošetrovatelská péče o HIV-pozitivní ženu v době porodu<br>a péče o jejího novorozence . . . . . | 92         |
| 8.4.5 HIV-pozitivní děti . . . . .                                                                    | 94         |
| 8.4.6 Paliativní péče . . . . .                                                                       | 95         |
| 8.5 Několik rad pro pečující . . . . .                                                                | 97         |
| <b>9 Prevence přenosu HIV infekce . . . . .</b>                                                       | <b>99</b>  |
| 9.1 Cesty přenosu . . . . .                                                                           | 100        |
| 9.1.1 Přenos sexuálním stykem . . . . .                                                               | 101        |
| 9.1.2 Přenos krví . . . . .                                                                           | 102        |
| 9.1.3 Vertikální přenos . . . . .                                                                     | 103        |
| 9.2 Nozokomiální přenos . . . . .                                                                     | 106        |
| 9.3 Profesionální nákaza HIV u zdravotníků . . . . .                                                  | 108        |
| 9.4 Testování na HIV . . . . .                                                                        | 111        |
| 9.5 Preventivní a osvětové akce . . . . .                                                             | 112        |
| 9.5.1 Červená stužka . . . . .                                                                        | 112        |
| 9.5.2 Světový den boje proti AIDS . . . . .                                                           | 112        |
| 9.5.3 Světlo pro AIDS . . . . .                                                                       | 112        |
| <b>10 Sexuálně přenosné infekce u HIV-pozitivních osob . . . . .</b>                                  | <b>116</b> |
| 10.1 Etiopatogeneze . . . . .                                                                         | 117        |
| 10.2 Syfilis . . . . .                                                                                | 119        |
| 10.3 Kapavka . . . . .                                                                                | 125        |
| 10.4 Chlamydiové infekce . . . . .                                                                    | 127        |
| 10.4.1 Chlamydiová urogenitální infekce . . . . .                                                     | 128        |
| 10.4.2 <i>Lymphogranuloma venereum</i> (LGV) . . . . .                                                | 129        |
| 10.5 Papilomavirové infekce . . . . .                                                                 | 130        |
| 10.6 Závěr . . . . .                                                                                  | 132        |
| <b>11 Psychické aspekty nemoci u HIV-pozitivních . . . . .</b>                                        | <b>133</b> |
| 11.1 Chronické organické postižení centrálního nervstva . . . . .                                     | 134        |
| 11.2 Drogová a alkoholová závislost . . . . .                                                         | 136        |
| 11.3 Úzkostné a depresivní poruchy . . . . .                                                          | 137        |
| 11.4 Sdělení HIV positivity . . . . .                                                                 | 139        |
| 11.5 Kvalita života . . . . .                                                                         | 141        |
| 11.6 Sexualita HIV-pozitivních . . . . .                                                              | 142        |
| 11.7 Dvojití stigma . . . . .                                                                         | 144        |
| <b>12 Sociální a právní aspekty nemoci u HIV-pozitivních . . . . .</b>                                | <b>147</b> |
| 12.1 Problematika HIV z pohledu práva . . . . .                                                       | 147        |
| 12.1.1 Práva a povinnosti HIV-pozitivních . . . . .                                                   | 147        |
| 12.1.2 Stigmatizace HIV-pozitivních . . . . .                                                         | 149        |

|                                                                 |            |
|-----------------------------------------------------------------|------------|
| 12.2 HIV-pozitivní a zaměstnání. . . . .                        | 150        |
| 12.3 Testování na HIV infekci a jeho právní úprava . . . . .    | 152        |
| 12.4 HIV a trestní odpovědnost . . . . .                        | 154        |
| 12.5 HIV-pozitivní osoby v nepříznivé sociální situaci. . . . . | 156        |
| 12.6 Shrnutí nejdůležitějších faktů . . . . .                   | 159        |
| <b>Závěr . . . . .</b>                                          | <b>161</b> |
| <b>Napsali o HIV... . . . .</b>                                 | <b>162</b> |
| <b>Slovo o autorech . . . . .</b>                               | <b>163</b> |
| <b>Seznam použitých zkratk . . . . .</b>                        | <b>166</b> |
| <b>Rejstřík . . . . .</b>                                       | <b>170</b> |